

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 21. februarja 1883.

O b s e g: Živinorejcem! — O načinu nabiranja in shrambi semena nekaterih gozdnih dreves. — Pripraven stol za molžo. — Amerikanske gnojne vile. — Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor. (Dalje.) — Da zajec ne ogloda sadnega drevja. — Mlade golobiče hitro in dobro spitati. — Gospodarske novice. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Je li v resnici še en kmetijski ali politični časnik Slovincem potreben? — Poziv! — Odgovor ministra Taaffe-a na interpelacijo dr. Herbsta zaradi dunajskih časnikov „Tagblatt“ in „Vorstadtzeitung“ v seji državnega zbora 16. februarja t. l. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Živinorejcem!

Da se doma izrejena govedina čistih vpeljanih plemen, katere država podpira, bolj širi, da se vsa tako prirejena lepa govedina redi za pleme, hočejo „Novice“ rade posredovati med onimi našimi živinorejci, ki želé prodati tako plemensko živino, in takimi, ki jo želé kupiti. Ponudbe za kup ali prodajo z natančnim imenom in bivališčem gospodarja, s popisom plemena, spola, starosti in cene živine naj se pošiljajo vredništvu „Novic“, katero bode take ponudbe proglašalo brezplačno.

O načinu nabiranja in shrambi semena nekaterih gozdnih dreves.

Bukovo seme (bukvica) popada meseca septembra ali začetkom oktobra z drevesa. Pograbi seme po tleh in očisti ga z vejenjem smeti. Če se pa hočeš tega dela ogniti, pogrni, predno popada seme z drevja, rjuhe po tleh in oteplji bukev. Seme popada na rjuhe. Hrani potem seme na zračnih in ne premrzlih krajih. Moreš ga čevelj na debelo nakopičenega pustiti, ravno tako na debelo pa tudi s slamo pokriti. V spomladi ga porabi. Če nima vlažnih tal, kali še le drugo leto.

Hrastovo seme dozori meseca oktobra. Piškavi želod popada prvo z drevesa in naj se odstrani, drugi pa o suhem vremenu pograbi, očisti smeti in hrani na zračnih, ne premrzlih prostorih. Najboljše se ohrani v sodih med mahom in peskom; da se pa temu delu ogneš, ga koj posadi.

Brezovo seme se meseca avgusta z rokami, ako se zleze na drevo, v pripravljeno vrečo nabira. Posuši naj se na zračnem kraju, z rokami zmane in preseje. Hrani se na zračnih prostorih; po tleh razprostrano se mora večkrat pomešati, da se ne spridi. Seje se drugo spomlad.

Jelšino seme, dozoreno meseca novembra, nabira, hrani in seje se kakor brezovo seme.

Javorovo seme dozori meseca oktobra in odleti z drevesa v novembru. Seme se nabira na drevesu, ker je pobiranje po tleh zamudno delo. Če je brezvetrino vreme, pogrnejo se rjuhe pod drevo in seme otrese. Hrani se redko razprostrano na zračnih krajih, kjer naj

se večkrat premeša. Suho se hrani v vrečah in ostane dve leti kaljivo.

Brestovo seme dozori uže konec meseca maja ali v začetku junija. Koj, ko posamezno seme z drevesa odletuje, naj se nabirati prične. Nabiranje in hranenje se vrši tako, kakor pri javorovem semenu. Če ga pa koj vseješ, ko si ga nabral, zrastejo sadike še tisto leto skoro čevelj visoke.

Jesenovo seme je meseca oktobra zrelo, odletuje pa pozimi. Včasih se še dolgo v spomladi na drevju nahaja. Visi v šopkih na koncih vej in se po lestvi do njega pride. More se tako nabirati, kakor javorovo seme. Potem naj se dobro posuši in v vrečah na zračnih krajih hrani. Kalí še le v enem ali dveh letih, zato je dobro ga précej sejati.

Gabrovo seme dozori, kakor jesenovo, v mesecu oktobru in odleti s perjem vred. Nabira, hrani in seje se, kakor jesenovo seme.

Lipovo seme dozori v mesecu oktobru in s perjem vred z drevesa popada. Nabira se po tleh, na zračnih krajih posuši in v vrečah hrani.

Topol zaplodujemo z mladikami, kako, je znano.

Hojevo ali jelkino seme dozori v gorkih krajih konec meseca septembra, v mrzlih nekoliko kasneje. Ko se opazi le nekoliko semena po tléh, naj se z nabiranjem prične. Odtrgujejo se šterži in doma na rjuhah na solcu posušé. Ti se večkrat z grabljami pomešajo, da seme iz njih pride. Luskine in peruti se tudi z mešanjem od semena ločijo. Seme se rado vgreje, zato naj se na zračnih prostorih hrani. Kaljivo ostane do prve spomladi.

Borovo seme je v mesecu oktobru zrelo, izleti pa še le v spomladi. Nabiranje se prične meseca novembra in trpi do spomladi. Ker se seme v šteržu dobro ohrani in se na spomlad koj poseje, se more v mesecih februarju in marcu nabirati. Nabiranje se vrši, da se zleze na drevo in odtrgujejo šterži ali drevo poseka. Na zračnih in suhih krajih hranjeni šterži se ne spridijo.

Smrekovo seme dozori v mesecih oktobru in novembru, izleti pa še le v spomladi. Nabira in hrani se, kakor borovo seme.

Mecesno seme je v mesecu oktobru zrelo, z dreves popada še le v spomladi. Navadno so še stari šterži na drevesu, razločujejo se pa od novih po sivi barvi. Nabira in hrani se kakor borovo seme.

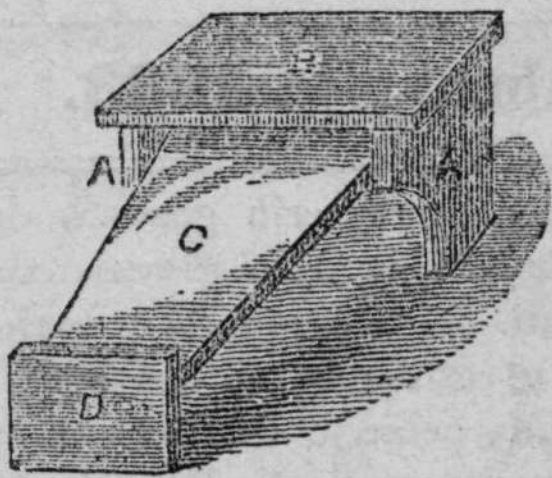
Uže to leto poslali smo velik znesek krvavo zasluženega denarja za gozdno seme v tuje dežele. Naj se toraj v prihodnje vsaj za domače potrebe doma nabira,

da ne bode treba za kilo po 1 gold. 20 kr. na tuje pošiljati! Ako znajo Nemci gozdno seme brati, zakaj bi ga ne znali tudi Slovenci, ko imajo ravno take gozde kakor uni!

Pripraven stol za molžo.

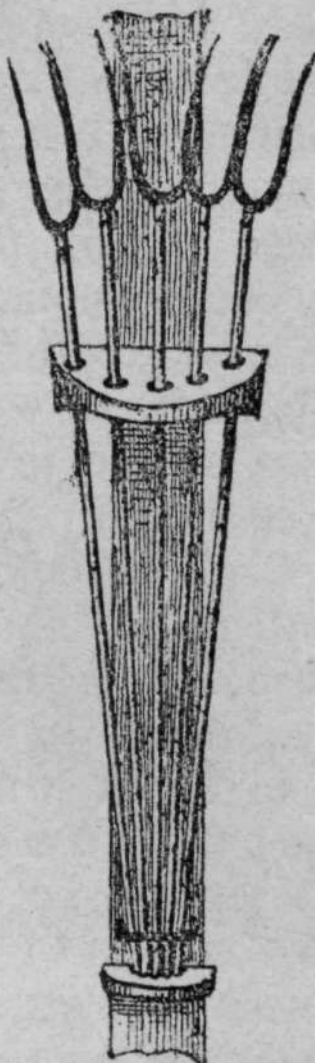
Pri nas se nahajajo vsakovrstne koze, stali z eno nogo, z dvema, tremi in štirimi nogami, katerih se poslužujejo majarce in kravje dekle, kedar molzejo krave. Dostikrat molzejo krave celó brez stola, toda ako pri tem delu mleko onesnažijo ali ga mnogo zlijejo po gnoji, zadeva škoda gospodarja, akoravno redko kedaj kaj izvé o takih malih nesrečah.

Današnje „Novice“ podajajo obris stola v ta namen, ki je zeló pripraven in se tako lahko sestaviti dá, da ga vsakdo prav lahko, lično in trdno izdela v pol uri. Vžagate se dve stranici namesto nog, po 25 centimetrov visoki. Med stranicama vdela se deska (C na podobi) naprej viseča, kateri se pribije na nogo deska (D na podobi), tako da sega za palec čez desko C, na katero se ima postavljati posoda, v katero se molze, ki sicer visi proti kravi, pa ne more zdrčati raz stol. Na zadnje pribije se še vrhu stranic deska B, sedež za ono, ki molze. Tako se naredi s prav malim delom v ta namen res pripraven stol, katerega bo vesel vsak, kdor ga rabi; toda naročiti se mu mora, da ga vsaj vsako soboto omije do čistega.

Amerikanske gnojne vile.

Znano je, da so nas naseljenci v Ameriki v marsičem prekosili, v velikanskih podvzetjih, v strojih itd. Posebno nas pa skušnja uči, da je poljsko orodje američansko tako lično, pripravno in trpežno, da do zdaj v Evropi še ni doseženo. Amerikanci imajo jeklo in les za poljsko orodje tako dobro, orodje pa za vsak namen tako dobro premišljeno izdelano, da ga do zdaj še prav veliko v Evropi prodajo. Kdor je za poskušnjo kaj takega kupil, se je gotova sam uže prepričal, da pri nas kaj enacega ne dobimo in da ga tudi najboljši mojstri ne znajo izdelati.

Tu natisnjeni podobi kažejo po petero gnojnih vil spravljenih na stebru ali na pažu.

Bodala na vilah so iz tankega jekla, ročniki pa so leseni iz američanskega hrasta; vile vse so prav lahke, gnoj se ž njimi lahko nabada, ker so bodala tanjka, pa se ravno zato tudi lahko razmika, ker se tanjka, gladka bodala ne zadirajo v gnoji, in delavec se s takimi vilami veliko manj vtrudi, tedaj v tistem času mnogo več prekida.

Pa tudi stalo za vile je pripravno in dobro, ker imajo vile zmiraj svoje mesto, so na suhem in ni nevarnosti, da bi se kdo na nje zbodel na ostrih bodalih, ako bi se potikale po kotih.

Kmetijska družba kranjska in njen glavni odbor.

(Dalje.)

Iz podpor za mlekarstvo posredoval je glavni odbor, da se je osnovalo v Bohinji trinajst mlekarških zadrug, katera so zdaj izgledna podvzetja in blagosna za ves okraj.

Razun tega dosegel je glavni odbor na državne stroške nadzornika za mlekarške zadruge, kateri jih je vodil, podučeval in nadzoroval; dosegel je dalje:

devetnajst podpor od 100 do 300 gold. za zadruge;

štiri darila za izboljšanje planin;

eno podporo 500 gold. za zgradbo planinske kočice;

eno popotno podporo 200 gold. za gosp. župnika Mesarja, da se je šel podučevati na Predarelsko o izdelovanju različnih vrst za kupčijo pripravne sira;

tri podpore 600 gold. za popotni poduk gosp. župnika Mesarja o mlekarstvu, sirarstvu, planinstvu, o živinoreji in o računovodstvu pri sirarskih zadrugah;

dve podpori po 30 gld. za dva mladenčca, da sta se šla sirarstva učiti na tolminske planine.

Iz podpore za poljedelske stroje preskrbel je glavni odbor:

a) za lastno zbirko pa deloma za splošno rabo:

1 stroj za izdelavanje lončenih cevi za drenaže,

1 stroj za čiščenje žita,

1 stroj, s katerim se luši turšica,

1 ročno mlatilnico,

1 škoporeznico,

1 stroj za trenje lanú s 4 železnimi valjarji,

5 različnih dreves za oranje,

1 ročni ruvač za čiščenje senožet,

1 dvodelno brano,

5 različnih, ročnih angleških orodij,

1 dvokolnico s sodom za prevažanje gnojnice,

1 trombo za gnojnico,

6 priprav za izdelavanje lanú po belgiškem načinu (so se razdelile podružnicam),

25 Schobesbergerjevih ročnih lušivnikov za turšico,

4 Zugmajerjeva drevesa, katerih eno dobila je občina trzinska,

3 drevesa obračalnike,

3 brabantse brane,

3 ročne mlatilnice,

2 strojni trlici za lan.

Na dalje se je občinam in zadrugam oddalo 29 mlatilnic in se s tem vpeljalo v deželo okoli 300 mlatilnic.

Za izgledna gnojišča razdelila so se:

3 darila po 30 gold.,

7 daril po 60 gold.,

100 podučnih knjižic s podobami, kako se imajo gnojišča napravljati, kako z gnojem ravnati, da si gospodar pridela mnogo in dobrega gnoja.